

Inventariserend Veldonderzoek, door middel van proefsleuven (IVO-P)

Oude Telgterweg 120 te Ermelo,
gemeente Ermelo

Opdrachtgever

De Bunte Vastgoed Oost BV
Dhr. W.A. van den Top
Postbus 8029
6710 AA Ede

Status: versie 1.0

Projectleider
drs. E. Hoven

Projectnummer

Synthegra Rapport S150061-b

Autorisatie
drs. J.S. Krist

Paraaf

Datum

01-09-2015

Project: Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven,
Oude Telgterweg 120 te Ermelo

Projectnummer: S150094-b

COLOFON

Opdrachtgever : De Bunte Vastgoed Oost BV
Project : OudeTelgterweg 120 te Ermelo
Projectnummer : S150094-b
Titel : Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven,
Oude Telgterweg 120
Datum : 01-09-2015
Projectleider : drs. E. Hoven (senior KNA archeoloog)
Auteurs : drs. E. Hoven (senior KNA archeoloog) en drs. H. Leuvering (senior prospector)
Tekenaar : W. van der Zijpp
Autorisatie : drs. J.S. Krist (senior KNA archeoloog)
Druk : Synthebra BV, Leusden
ISSN : 1874-9771

Synthebra bv

Synthebra bv, Olmenlaan 6a, NL-3833 AV Leusden
Telefoon +31 (0)88 81 81 981. , Internet: www.synthebra.nl

© Synthebra BV, 2015

INHOUD

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	4
SAMENVATTING	5
1 INLEIDING	7
1.1 Ligging en huidige situatie plangebied	7
1.2 Onderzoekskader	7
1.3 Onderzoeksdoel en vraagstellingen	8
1.4 Onderzoeksmethodiek	10
2 VOORONDERZOEK	11
3 RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK	12
4 CONCLUSIES EN BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	14
4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen	14
4.2 Conclusies	16
5.1 Waardering volgens specificatie VS 06	17
5.2 Selectieadvies volgens specificatie VS 07	19
LITERATUUR EN KAARTEN	20

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van relevante geologische en archeologische tijdvakken

Bijlage 2: Puttenkaart

Bijlage 3: Allesporenkaart

Bijlage 4: Profieltekeningen

Bijlage 5: Sporenlijst

Afbeelding voorblad: sfeerfoto van de werkzaamheden (foto: Synthegra BV)

Administratieve gegevens

Toponiem	: Oude Telgterweg 120
Plaats	: Ermelo
Gemeente	: Ermelo
Provincie	: Gelderland
Projectnummer	: S150094-b
Bevoegde overheid	: Gemeente Ermelo
Deskundige namens de bevoegde overheid	: Drs. M. Wispelwey, regioarcheoloog Regio Noord Veluwe
Opdrachtgever	: De Bunte Vastgoed Oost BV
Uitvoerende instantie	: Synthegra BV
Datum uitvoering veldwerk	: 31 augustus 2015
Uitvoerders veldwerk	: drs. E. Hoven (senior KNA archeoloog), drs. H. Leuvering (senior KNA prospector)
Onderzoeksmelding (ARCHIS)	: 3297319100
Kaartblad	: 26H
Periode	: neolithicum tot en met nieuwe tijd
Oppervlakte	: 5.000 m ²
Grondgebruik	: bebouwd en verhard
Depot	: Documentatie en vondsten zullen worden aangeleverd aan het Archeologische depot van de Provincie Gelderland te Nijmegen

De onderzoeklocatie heeft de volgende centrumcoördinaten:

X: 170.536   Y: 478.642

Samenvatting

De aanleiding voor het hier gerapporteerde onderzoek is de voorgenomen ontwikkeling van 12 grondgebonden woningen. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 5.000 m² en ligt aan de Oude Telgterweg 120 te Ermelo. De diepte van de verstoring ten behoeve van de nieuwbouw is op dit moment onbekend, maar uitgaande van de aanleg van bouwputten voor de bebouwing zal de bodem waarschijnlijk tot in het archeologische niveau worden verstoord, dat in dit gebied vanaf 30 cm beneden maaiveld verwacht kan worden. Het hiermee gepaard gaande grondverzet vormt een bedreiging voor de in de ondergrond eventuele aanwezige archeologische waarden. Daarom dient voorafgaand aan deze werkzaamheden archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd in het kader van het traject van Archeologische Monumenten Zorg (AMZ).

De bevoegde overheid stemt in met het advies van Synthegra om nader onderzoek uit te voeren in het plangebied in de vorm van een karterend en waarderend archeologisch proefsleuvenonderzoek (conform protocol Proefsleuven KNA 3.3).

Doelstelling

De doelstelling van proefsleuvenonderzoek is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting, zoals geformuleerd in het bureauonderzoek (conform KNA versie 3.3 protocol 4003 inventariserend veldonderzoek) en de uitkomsten van het booronderzoek. Het doel van het archeologische onderzoek is onder meer om vast te stellen of binnen het plangebied een vindplaats aanwezig is en zo ja het begrenzen van de op het terrein aanwezige archeologische waarden en het bepalen van de gaafheid en conservering ervan. Verder moet een gefundeerde afweging worden gemaakt met betrekking tot eventueel vervolgonderzoek.

Het onderzoeksdoel is eveneens vaststellen hoe de mogelijke vindplaats(en) informatie kan (/kunnen) bieden ten aanzien van vragen gesteld in de NOaA. Hoofdstuk 17 "De late prehistorie in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland" en hoofdstuk 20 "De Romeinse tijd, Middeleeuwen en Vroegmoderne tijd in het Midden- en Oost-Nederlandse zandgebied. De regionale kennisagenda stelt dat voor elke periode een kennislacune bestaat, zodat elk onderzoek meerwaarde biedt.

Gevolgde onderzoeksmethode

Het proefsleuvenonderzoek bestond uit de aanleg van één proefsleuf (werkput 1) van 4x10 m. Er is één vlak in de top van de C-horizont gegraven. Ten behoeve van het fysisch-geografisch onderzoek zijn twee kolommen met een breedte van circa 1 m gedocumenteerd. De sporen zijn gedocumenteerd en een deel is ten behoeve van de beantwoording van de onderzoeksvragen gecoupeerd. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de uitgangspunten en randvoorwaarden zoals vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE), dat is opgesteld door drs. E. Hoven.¹ Tijdens het veldonderzoek was reden om van het PvE af te wijken. Werkput 1 is 2 m richting het westen verplaatst in verband met een boom.

---

¹ Hoven 2015 a.

Resultaten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is gebleken dat er archeologisch relevante sporen aanwezig zijn. Er is een deel van een gebouw bestaande uit drie ongeveer west-oost lopende wandstijlen met twee buitenstijlen aangetroffen. Vanwege het ontbreken van daterend materiaal en de kleinschaligheid van de werkput is een nadere datering niet mogelijk. Het gebouw kan tussen de prehistorie en de middeleeuwen dateren.

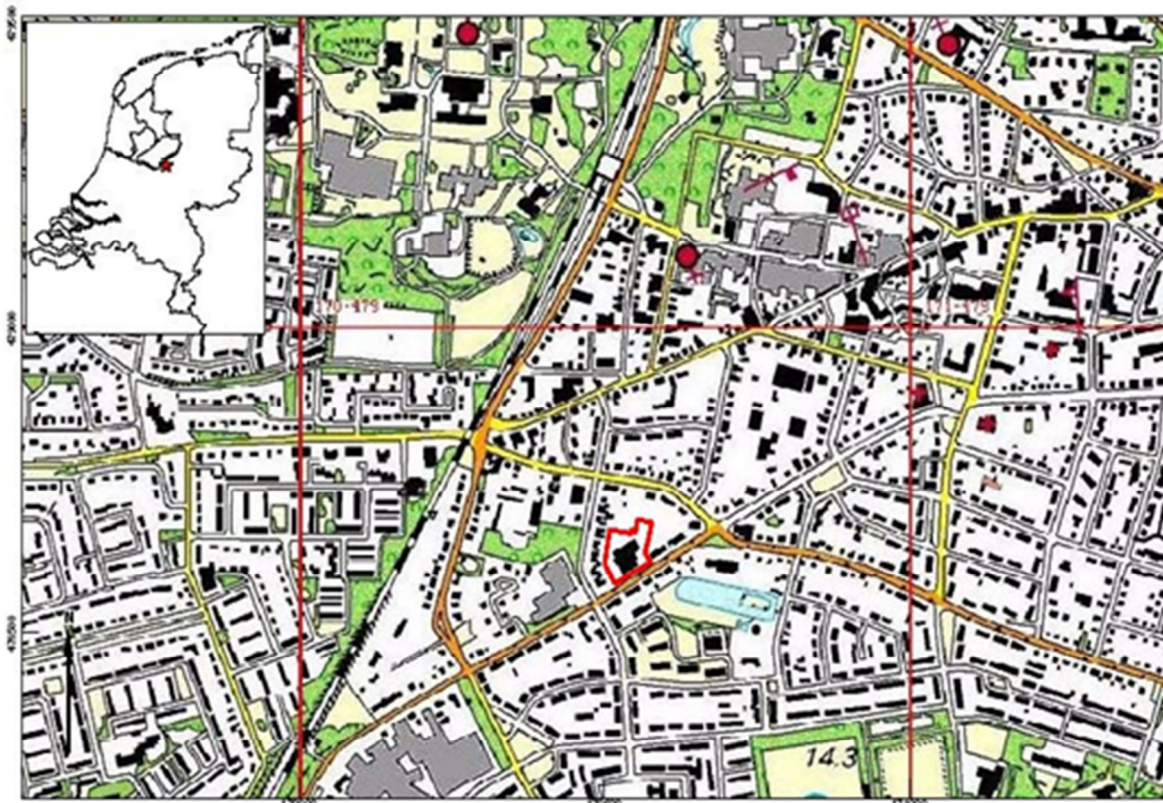
Er wordt geadviseerd vervolgonderzoek door middel van een archeologische begeleiding van de aanleg van de bouwput uit te voeren.

1 Inleiding

1.1 Ligging en huidige situatie plangebied

Het plangebied ligt aan de Oude Telgterweg 120 te Ermelo. Het terrein is grotendeels bebouwd en deels verhard. Het maaiveld ligt op ongeveer 13,50 m + NAP.

Afbeelding 1.1: Het plangebied Oude Telgterweg 120 te Ermelo op de Topografische Kaart van Nederland 1:25.000 aangegeven met het rode kader.²

1.2 Onderzoekskader

In opdracht van De Bunte Vastgoed BV heeft Synthebra BV een Inventariserend onderzoek door middel van proefsleuven uitgevoerd op de locatie Oude Telgterweg 120 te Ermelo. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 5.000 m². De diepte van de versterking ten behoeve van de nieuwbouw is op dit moment onbekend, maar uitgaande van de aanleg van bouwputten voor de bebouwing zal de bodem waarschijnlijk tot in het archeologische niveau worden verstoord, dat in dit gebied vanaf 30 cm beneden maaiveld verwacht kan worden. Het hiermee gepaard gaande grondverzet vormt een bedreiging voor de in de ondergrond eventuele aanwezige archeologische waarden. Daarom dient voorafgaand aan deze werkzaamheden archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd in het kader van het traject van Archeologische Monumenten Zorg (AMZ).

---

² Kremer 2014.

De bevoegde overheid stemt in met het advies van Synthegra om nader onderzoek uit te voeren in het plangebied in de vorm van een karterend en waarderend archeologisch proefsleuvenonderzoek (conform protocol Proefsleuven KNA 3.3).

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.3.³ Het veldwerk is uitgevoerd op 31-08-2015. De leiding lag in handen van drs. E. Hoven.

De uitgangspunten en randvoorwaarden voor dit onderzoek zijn vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door drs. E.Hoven.⁴ Dit PvE is namens de gemeente Ermelo getoetst en goedgekeurd door drs. M. Wispelwey.

De bevoegde overheid, de gemeente Ermelo, zal de resultaten van het onderzoek toetsen en een selectiebesluit nemen.

1.3 Onderzoeksdoel en vraagstellingen

De doelstelling van proefsleuvenonderzoek is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting, zoals geformuleerd in het bureauonderzoek (conform KNA versie 3.3 protocol 4003 inventariserend veldonderzoek) en de uitkomsten van het booronderzoek. Het doel van het archeologische onderzoek is onder meer om vast te stellen of binnen het plangebied een vindplaats aanwezig is en zo ja het begrenzen van de op het terrein aanwezige archeologische waarden en het bepalen van de gaafheid en conservering ervan. Verder moet een gefundeerde afweging worden gemaakt met betrekking tot eventueel vervolgonderzoek.

Het onderzoeksdoel is eveneens vaststellen hoe de mogelijke vindplaats(en) informatie kan (/kunnen) bieden ten aanzien van vragen gesteld in de NOaA. Hoofdstuk 17 "De late prehistorie in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland" en hoofdstuk 20 "De Romeinse tijd, Middeleeuwen en Vroegmoderne tijd in het Midden- en Oost-Nederlandse zandgebied. De regionale kennisagenda stelt dat voor elke periode een kennislacune bestaat, zodat elk onderzoek meerwaarde biedt.

Het proefsleuvenonderzoek moet de archeologische verwachtingen en resultaten zoals beschreven in het vooronderzoek toetsen op juistheid. De belangrijkste vraagstelling luidt als volgt: Zijn in het plangebied behoudenswaardige archeologische resten aanwezig?

Onderzoeksvragen

- 1) Hoe is het gesteld met de gaafheid, zowel in horizontale als in verticale zin, en met de conserveringsgraad van het bodemarchief ter plaatse?
- 2) Wat is er te zeggen over de stratigrafie?
- 3) Is er binnen het plangebied sprake van een vindplaats?

---

³ SIKB, 2013.

⁴ Hoven 2015.

- 4) Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?
- 5) Wat is de horizontale en verticale begrenzing van de vindplaats?
- 6) Wat is de datering van de sporen?
- 7) Hoe zijn de sporen / vondsten te plaatsen binnen de bestaande kennis van Ermelo?
- 8) Wat is de conserveringsgraad van sporen en verschillende materiaalcategorieën, inclusief eventueel aanwezig archeo-botanisch en zoölogisch materiaal
- 9) Wanneer en waarom is de archeologische site als woonplaats in onbruik geraakt?
- 10) Hoe verhouden de resultaten van het onderzoek zich tot die van het vooronderzoek?
- 11) Wat is de relatie tussen de vindplaats en het landschap?
- 12) In hoeverre is sprake van continuïteit en discontinuïteit van bewoning tussen verschillende perioden op de locatie en de directe omgeving?
- 13) Is er sprake van behoudenswaardige archeologische waarden? Zo ja, onderbouwing volgens de KNA (bijlage IV en de KNA-scoretabel).
- 14) Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven?

1.4 Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de uitgangspunten en randvoorwaarden zoals vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door drs. E. Hoven.⁵ Tijdens het veldonderzoek is van het PvE afgeweken. Werkput 1 is 2 m richting het westen verplaatst i.v.m. een boom. Er is één werkput van 4x10 m onderzocht. Er is één vlak in de top van de C-horizont aangelegd. Ten behoeve van het fysisch-geografisch onderzoek zijn twee kolommen van 1 m breed gedocumenteerd. Een deel van de sporen is gecoupeerd: spoor 1 (wandstijl), spoor 5 (buitenstijl) en spoor 7 (paalkuil die doorloopt onder de zuidelijke grens)

Per haal van de graafmachine is met behulp van de metaaldetector door een metaaldetectorspecialist het blootgelegde vlak afgezocht. Behalve het vlak is ook de stort met behulp van de metaaldetector onderzocht. Na iedere haal van de graafmachine is het vlak op vondsten en grondsporen gecontroleerd.

Het vlak is digitaal getekend en gefotografeerd. De kolommen zijn gefotografeerd en op schaal 1:20 getekend.

Het gebruikte meetsysteem is in het Rijksdriehoekstelsel vastgelegd met behulp van GPS ("Rover") met een nauwkeurigheid van 0.50 cm.

---

⁵ Hoven 2015

2 Vooronderzoek

In een eerder stadium is voor het plangebied een bureau en booronderzoek onderzoek uitgevoerd.⁶ Het plangebied is circa 5.000 m² groot en ligt aan de Oude Telgterweg 120 in Ermelo. Het terrein wordt in het zuidwesten begrensd door de Oude Telgterweg en in de overige richtingen door de tuinen van de aanpalende percelen. Het plangebied is deels bestraat en deels bebouwd. De bebouwing bestaat uit een leegstaande garage / showroom en een in bedrijf zijnde benzinepomp aan de straatzijde.

In 1832 is de planlocatie in gebruik als heide. Het noordoostelijke deel is in gebruik als bouwland. Tussen 1872 en 1900 is het gebied bebost (geen boomgaard, maar wel bos). Daarna is het weer in gebruik genomen als bouwland en pas veel later bebouwd.

In de nabije omgeving (Kanovijver en Margrietschool) zijn waardevolle archeologische waarnemingen gedaan. Uit de prehistorie en Romeinse tijd zijn hier diverse vondsten en sporen aangetroffen. Dat maakt de omgeving archeologisch wel verdacht.

Op basis van het bureauonderzoek is een verkennend booronderzoek uitgevoerd. In totaal zijn er 9 boringen uitgevoerd. Aan de basis van de boringen, vanaf een diepte variërend van 50 tot 70 cm beneden maaiveld, is matig grof, grindhoudend, geel zand aangetroffen, de C-horizont. Op de C-horizont ligt een oranjebruine zandlaag, de inspoelingshorizont, B-horizont. De B-horizont heeft een dikte van circa 10 cm en gaat geleidelijk over in het gele zand van de C-horizont. De B-horizont wordt afgedekt door de humeuze, bruingrijze bouwvoor (Ap horizont) met een dikte van circa 10 cm. De bodem wordt afgedekt door een laag bouwzand en een klinkerverharding. Uitzondering hierop vormt boring 7. In deze boring wordt de C-horizont afgedekt door een laag bouwzand. De oorspronkelijke bodem is hier niet aanwezig. Bij de controle van het opgeboorde bodemmateriaal zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. De onderzijde van de podzol (B- en C-horizont) is in acht van de negen geplaatste boringen aangetroffen.

Daarom kan de verwachting om archeologische waarden uit de perioden neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen aan te treffen voor het plangebied op hoog worden gesteld. De verwachting voor archeologische resten uit de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd is op basis van het bureauonderzoek laag.

Op basis van het booronderzoek kan de verwachting om archeologische waarden uit de perioden neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen aan te treffen voor het plangebied op hoog worden gesteld. De verwachting voor archeologische resten uit de late middeleeuwen tot en met de nieuwe tijd is op basis van het bureauonderzoek laag.

---

⁶ Kremer 2014. Deze paragraaf is ontleend aan het PvE van E. Hoven 2015.

3 Resultaten van het onderzoek

Ten behoeve van het fysisch-geografisch onderzoek zijn twee kolommen van 1 m breed gedocumenteerd. Daarbij is om de stratigrafie nader in kaart te brengen in kolom 1.2. spoor 7 gecoupeerd. De C-horizont bestaat uit geelbruin zwak siltig, matig grof zand met grind. Het zand kan worden geïnterpreteerd als gestuwde afzettingen of smeltwaterafzettingen. Op de C-horizont bevindt zich een recent afgetopte laag bestaande uit bruin gevlekt zwak siltig zand met grind. Deze laag is geïnterpreteerd als een afgetopte B-horizont, die in grove sedimenten doorgaans dik ontwikkeld is. Er zijn twee ophogingslagen vastgesteld. Laag 3 is een donkergrijze laag met daarin bouwpuin. Onder de moderne klinkers bevindt zich een (sub)recent opgebracht pakket bouwzand.

Afbeelding 3.1: werkput1, kolom 1.2 vanuit het noorden opgenomen. (foto Synthebra).

In het vlak dat in de top van de C-horizont tussen 12,75 en 12,80 m +NAP aangelegd is zijn in totaal 10 sporen aangetroffen. De sporen 8 tot en met 10 zijn recente paalkuilen die al op een hoger niveau zichtbaar waren en als afrastering geïnterpreteerd kunnen worden.

Dwars door de put lopen in west-oost richting drie paalkuilen (sporen 1 tot en met 3) met een diameter van circa 50 cm die als wandstijlen van een gebouw geïnterpreteerd worden. De onderlinge afstand is exact 3 m. De vulling bestond uit donkerbruin siltig zand. De in spoor 1 vastgestelde diepte is 10 cm. Parallel met de palenrij liggen 1,50 m ten zuiden ervan de sporen 4 en 5 die als buitenstijlen fungeerden. Ook hier bestaat de vulling uit donkerbruin siltig zand. In spoor 5 is een diepte van 11 cm vastgesteld. Naast paalkuil 1 ligt nog een kleinere paalkuil (spoor 6) die vermoedelijk tijdens de bouwwerkzaamheden als steunbalk fungeerde. Alle palen zijn een deel van een gebouw dat zich richting het westen, oosten en noorden voortzet. Op basis van de aangetroffen situatie en de kleinschaligheid van het onderzoek kan over de huisplattegrond geen verdere uitspraak gemaakt worden – er ontbreken constructiedetails die een gedifferentieerde datering mogelijk maken. Bovendien is er geen aardewerk gevonden. Er komt een dateringsrange vanaf de prehistorie tot en met de middeleeuwen in aanmerking. Ten zuiden van de structuur is aan de zuidelijke kant van de werkput een deel van een paalkuil (spoor 7) aangetroffen. Deze paalkuil ligt is geen deel van de structuur – misschien duidt zich hier een tweede plattegrond aan. Het spoor bestond uit dezelfde vulling als de sporen uit de structuur en was nog 26 cm diep bewaard.

Afbeelding 3.2: werkput 1, vlak 1 vanuit het westen opgenomen. (foto Synthegra).

4 Conclusies en beantwoording van de onderzoeksvragen

4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

Het proefsleuvenonderzoek moet de archeologische verwachtingen en resultaten zoals beschreven in het vooronderzoek toetsen op juistheid. De belangrijkste vraagstelling luidt als volgt:

Zijn in het plangebied behoudenswaardige archeologische resten aanwezig?

Ja, er zijn behoudenswaardige sporen aanwezig. Ondanks de kleinschaligheid van het onderzoek kon een duidelijk zichtbaar deel van een gebouw bestaande uit wand- en buitenstijlen (sporen 1 tot en met 5) vastgesteld worden. Het gaat om het zuidelijke deel van een gebouw dat richting het westen, oosten en noorden verder doorloopt. Vanwege de afwezigheid van constructiedetails en vondsten is er geen exacte datering mogelijk. Er is een dateringsrange vanaf de prehistorie tot en met de Middeleeuwen. Ten zuiden van deze structuur duidt mogelijk een tweede structuur aan.

Daarnaast zijn er drie recente paalkuilen van een afrastering die van west naar oost loopt gevonden. Deze sporen zijn niet behoudenswaardig.

5.4 Onderzoeksvragen

- 1) Hoe is het gesteld met de gaafheid, zowel in horizontale als in verticale zin, en met de conserveringsgraad van het bodemarchief ter plaatse?

Ondanks de kleinschaligheid van het onderzoek zijn er relatief veel sporen aangetroffen. Er is een deel van een gebouw bestaande uit ca. 50 cm grote wandstijlen en iets kleinere buitenstijlen die duidelijk zichtbaar waren gevonden. De sporen waren nog een decimeter diep bewaard en ook in de coupes duidelijk te zien. Er is geen bioturbatie waargenomen.

- 2) Wat is er te zeggen over de stratigrafie?

De sporen zijn duidelijk in de C-horizont zichtbaar. In de werkput is een recente ophoging vastgesteld waarbij de natuurlijke ondergrond tot in de B-horizont afgetopt is.

- 3) Is er binnen het plangebied sprake van een vindplaats?

Ja, er is een vindplaats aanwezig die uit een gebouw bestaat. Een mogelijk tweede gebouw duidt zich in ten zuiden ervan aan.

- 4) Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?

Er zijn geen vondsten aangetroffen.

- 5) Wat is de horizontale en verticale begrenzing van de vindplaats?

De sporen zijn te verwachten in de C-horizont. Op basis van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat de structuur zich richting het westen, oosten en noorden voortzet. Mogelijk ligt richting het zuiden een tweede structuur. Gezien de resultaten van het booronderzoek zijn in het noorden van het plangebied nog meer sporen te verwachten.

- 6) Wat is de datering van de sporen?

Vanwege de afwezigheid van vondsten en constructiedetails is het op dit moment niet mogelijk de structuur nader te dateren. Er komt een range vanaf de prehistorie tot en met de middeleeuwen in aanmerking.

- 7) Hoe zijn de sporen / vondsten te plaatsen binnen de bestaande kennis van Ermelo?

In de omgeving (Kanovijver en Margrietschool) zijn waardevolle archeologische waarnemingen gedaan. De aangetroffen sporen kunnen hiermee samenhangen.

- 8) Wat is de conserveringsgraad van sporen en verschillende materiaalcategorieën, inclusief eventueel aanwezig archeo-botanisch en zoölogisch materiaal?

De sporen zijn in het vlak duidelijk zichtbaar en er is geen bioturbatie. De diepte van de ook in de coupes duidelijk zichtbare sporen van de structuur is een decimeter. Spoor 7 was zelfs 26 cm diep bewaard. Er zijn geen vondsten aangetroffen.

- 9) Wanneer en waarom is de archeologische site als woonplaats in onbruik geraakt?

Deze vraag kan vanwege het ontbreken van een datering niet worden beantwoord.

- 10) Hoe verhouden de resultaten van het onderzoek zich tot die van het vooronderzoek?

De tijdens het vooronderzoek aangetroffen conclusies m.b.t. de bodemopbouw komen goed overeen met het actuele onderzoek.

- 11) Wat is de relatie tussen de vindplaats en het landschap?

De vindplaats ligt op gestuwde afzettingen of op een smeltwaterwaaier. Dit zijn gebieden, die gezien de grove sedimente een goede drainage hebben, wat ook te zien is aan de dik ontwikkelde podzol-B

horizont die (hoewel afgetopt), duidelijk zichtbaar is in de profielen. Deze goede drainage maakt het gebied geschikt voor bewoning. Dit blijkt uit de op deze locatie aangetroffen vindplaats, maar ook uit vindplaatsen uit de directe omgeving.

- 12) In hoeverre is sprake van continuïteit en discontinuïteit van bewoning tussen verschillende perioden op de locatie en de directe omgeving?

Er kan geen duidelijke datering van de aangetroffen structuur worden gegeven. Daardoor kan deze vraag – voorlopig – niet worden beantwoord.

- 13) Is er sprake van behoudenswaardige archeologische waarden? Zo ja, onderbouwing volgens de KNA (bijlage IV en de KNA-scoretabel).

Ja, er zijn behoudenswaardige archeologische waarden.

- 14) Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven?

Niet van toepassing omdat er een vindplaats is aangetroffen.

4.2 Conclusies

Ondanks de kleinschaligheid van het onderzoek is een duidelijk zichtbaar deel van een gebouw aangetroffen. Deze deel bestaat uit de zuidelijke west-oost lopende wandstijlen met daarbij behorende buitenstijlen. Het gebouw waarvan op dit moment geen nadere datering dan vanaf de prehistorie tot en met de middeleeuwen kan gegeven worden zet zich richting het westen, oosten en noorden voort. In het zuidoosten van de werkput duidt zich een mogelijk tweede structuur aan. In de noordelijke deel van het plangebied zijn meer sporen te verwachten omdat de bodemopbouw in het plangebied vergelijkbaar is met de stratigrafie in de aangelegde werkput.

5. Archeologische waardering en selectieadvies

5.1 Waardering volgens specificatie VS 06

Inleiding

Om tot een afgewogen oordeel te komen over de archeologische waarde van een archeologisch interessante locatie dient volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie een vastomlijnde procedure te worden gevolgd.⁷ Eerst dient een standaard scoringstabel ingevuld te worden. Aan de hand van een aantal parameters, te weten belevingsaspecten, fysieke criteria en inhoudelijke criteria, wordt de score bepaald.

Bij een bovengemiddelde score voor fysieke kwaliteit (vijf of zes punten) is een vindplaats in principe behoudenswaardig. Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder) voor de belevingswaarde en fysieke kwaliteit, wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bekijken of de vastgestelde vindplaats behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op één van deze criteria hoog wordt gescoord, worden de archeologische vindplaatsen behoudenswaardig geacht.

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit. Eerst vindt een afweging plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria; zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Bij een bovengemiddelde score van zeven punten of meer wordt de vindplaats als behoudenswaardig aangemerkt. Bij een lagere inhoudelijke waardering (minder dan zeven punten) wordt nagegaan of het criterium representativiteit van toepassing is. Zo ja, dan wordt een voorstel gedaan voor een als behoudenswaardig aan te merken steekproef per categorie. De overige vindplaatsen zijn niet behoudenswaardig.

Om tot een afweging te kunnen komen, wordt daarbij een intervallschaal gehanteerd, waarbij meetwaarden (scores 1, 2 of 3) worden toegekend aan de scores 'laag', 'midden' en 'hoog'. De wijze waarop deze waardering tot stand is gekomen is terug te vinden op de website van de SIKB (www.SIKB.nl).

Voor het plangebied, zijn de factoren als volgt ingevuld (tabel 5.1):

Beleving

Bij beleving gaat het om zichtbare monumenten waarbij de criteria schoonheid en herinnering worden gebruikt. Aangezien er geen zichtbare monumenten zijn aangetroffen, zijn deze criteria hier niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

De fysieke kwaliteit wordt bepaald door de mate waarin archeologische overblijfselen nog intact en in hun oorspronkelijke positie aanwezig zijn. Binnen deze waarde wordt onderscheid gemaakt tussen de criteria gaafheid en conservering.

De sporen zijn duidelijk in het vlak en in de coupes zichtbaar en er is geen bioturbatie.

---

⁷ SIKB 2013.

Inhoudelijke kwaliteit

Binnen de inhoudelijke kwaliteit staan vier criteria centraal: zeldzaamheid, informatiewaarde, ensemblewaarde en representativiteit.

Ondanks de kleinschaligheid van het onderzoek kan ervan uitgegaan worden dat de aangetroffen sporen een deel van een gebouw zijn. Het is te verwachten dat de structuren zich in het plangebied voortzetten en zich hier een erf heeft bevonden.

Op grond van het waarderingscriteria is af te leiden dat de onderzoekslocatie behoudenswaardig is.

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord		
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid		2	
	Conservering		2	
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid		2	
	Informatiewaarde		2	
	Ensemblewaarde		2	
	Representativiteit		2	

Tabel 5.1: Scoretabel voor de waardering van de vindplaats.

5.2 Selectieadvies volgens specificatie VS 07

Binnen de grenzen van het plangebied zijn geen behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen. Om die reden wordt aanbevolen geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren bij bodemverstorende activiteiten en het plangebied vrij te geven. Het definitieve selectiebesluit zal worden genomen door de bevoegde overheid, de gemeente Ermelo.

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Met nadruk willen wij de opdrachtgever erop wijzen dat dit selectieadvies nog niet betekent dat er al bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen worden getoetst door de bevoegde overheid (gemeente Ermelo), dat op basis van het uitgebrachte advies een selectiebesluit zal nemen. Geadviseerd wordt daarom om contact op te nemen met de gemeente Ermelo.

Er is getracht een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Synthegra wil de opdrachtgever er daarom op wijzen dat men bij bodemverstorende activiteiten alert dient te zijn op de aanwezigheid van archeologische waarden. Mochten er tijdens de geplande werkzaamheden toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan geldt conform artikel 53 van de Monumentenwet 1988 een meldingsplicht bij de bevoegde overheid, de gemeente Ermelo.

Literatuur en kaarten

Literatuur

Hoven, E., 2015: *Programma van Eisen Inventariserend proefsleuvenonderzoek (IVO-P) Oude Telgterweg 120 te Ermelo, gemeente Ermelo, Synthebra rapport 1500094*, Leusden.

Kremer, H., 2014: Inventariserend Veldonderzoek, verkennend booronderzoek Oude Telgterweg 120 te Ermelo, Synthebra rapport S 140114, Leusden.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, 2013: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.3*. SIKB, Gouda.

Kaarten

ANWB, 2007: *Topografische kaart van Gelderland schaal 1:25.000*. Den Haag.

Bijlagen:

Bijlage 1:

Overzicht van relevante geologische en archeologische tijdvakken

Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie				MIS	Lithostratigrafie							
	Holoceen				1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)							
11.755	Kwartair	Laat	Laat	Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye	Formatie van Boxtel				
12.745						Allerød (warm)							
13.675						Vroege Dryas (koud)							
14.025						Bølling (warm)							
15.700						Laat-Pleniglaciaal							
29.000		Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Midden-Pleniglaciaal	3									
50.000			Vroeg-Pleniglaciaal	4									
75.000			Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5a									
		5b											
		5c											
	5d												
115.000	Pleistocene	Laat	Weichselien (ijstijd)	Eemien (warme periode)	5e	6	Eem Formatie	Formatie van Beegden					
130.000					Formatie van Drente								
370.000					Midden		Midden		Saalien (ijstijd)	6	Formatie van Urk	Formatie van Peelo	
410.000													Holsteinien (warme periode)
475.000													Elsterien (ijstijd)
850.000	Cromerien (warme periode)												
2.600.000	Vroeg	Vroeg	Pre-Cromerien		Formatie van Sterksel								

Cal. jaren v/n Chr.	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden	
1950	0	Laat	Subatlanticum koeler vochtiger	Vb2	Loofbos eik en hazelaar overheersen haagbeuk veel cultuurplanten rogge, boekweit, korenbloem	Nieuwe tijd	
-1500	Vb1			Middeleeuwen			
-450	Va			Romeinse tijd			
0		Holoceen	Subboreaal koeler droger	IVb	Loofbos eik en hazelaar overheersen beuk > 1% invloed landbouw (granen)	IJzertijd	
-12	IVa			Bronstijd			
-800	815		Midden	Atlanticum warm vochtig	III	Loofbos eik, els en hazelaar overheersen in zuiden speelt linde een grote rol	Neolithicum
-2000	2650						
-3755	5000	Vroeg	Boreaal warmer	II	den overheerst hazelaar, eik, iep, linde, es	Mesolithicum	
-4900	7020						
-5300	8240						
-8800	9000	Laat-Pleistoceen	Preboreaal warmer	I	eerst berk en later den overheersend	Laat-Paleolithicum	
11.755	10.150						
12.745	10.800						
13.675	11.800						
14.025	12.000	Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas	LW III	parklandschap	
15.700	13.000			Allerød	LW II	dennen- en berkenbossen	
		Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)				open parklandschap	
						Vroege Dryas	LW I
		Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)				perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	
						Bølling	
-35.000		Eemien (warme periode)				Midden-Paleolithicum	
75.000							
115.000		Saalien (ijstijd)				Vroeg-Paleolithicum	
130.000							
-300.000							

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vandenbergh (1985) en De Mulder *et al.* (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotoop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al.* (1998). Zuurstofisotoop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Bijlage 2: Puttenkaart

S150094 IVO-P Oude Telgterweg 120 te Ermelo

ligging proefsleuf

schaal 1:300
formaat A4

478675

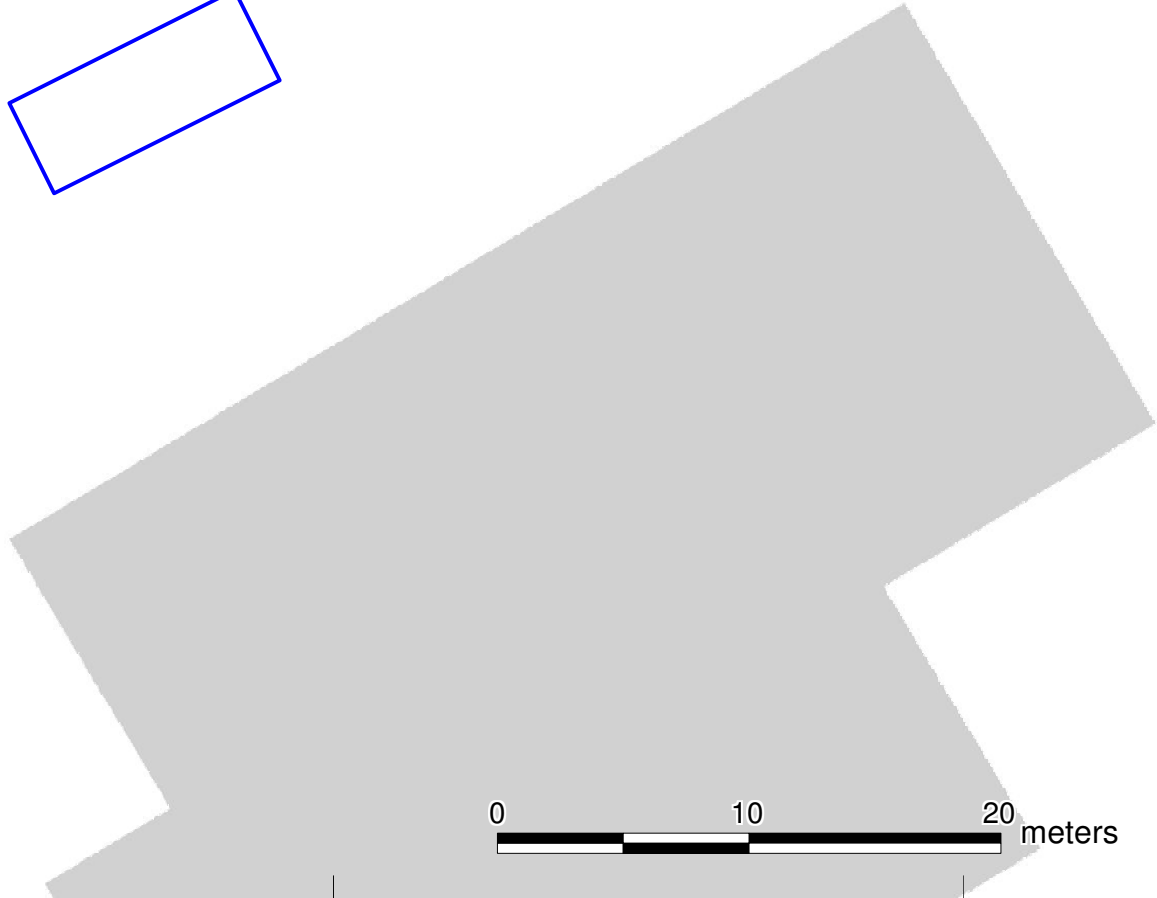
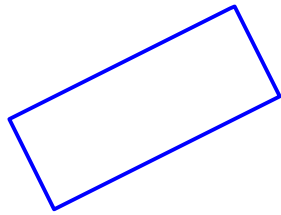
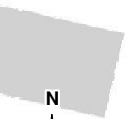
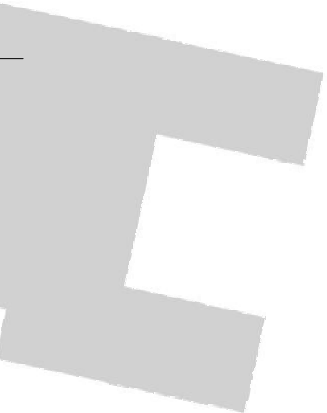
478650

478625

170500

170525

170550

Bijlage 3: Allesporenkaart

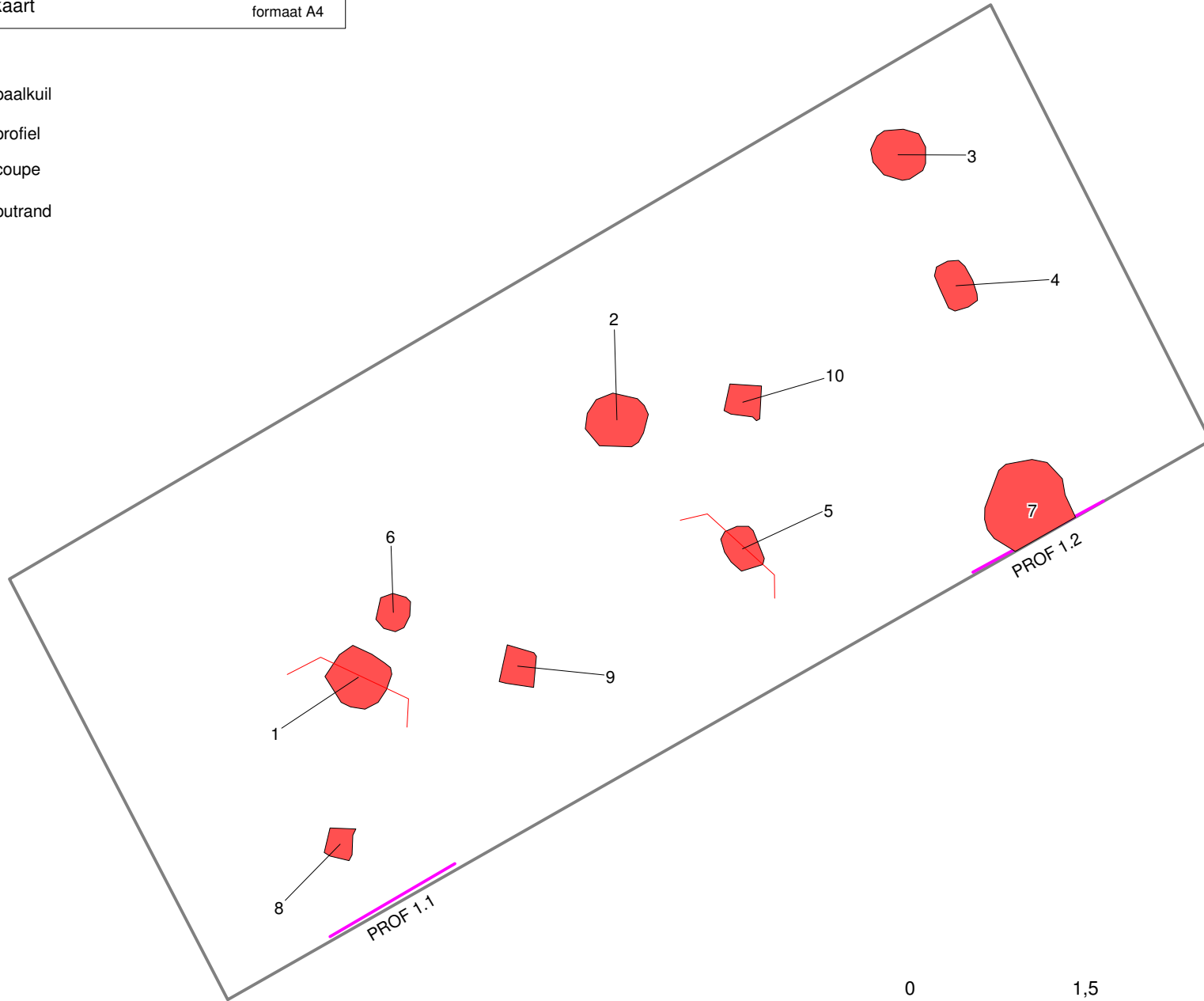
S150094 IVO-P Oude Telgterweg 120 te Ermelo

Allesporenkaart

schaal 1:50
formaat A4

Legenad

- paalkuil
- profiel
- coupe
- putrand

478650

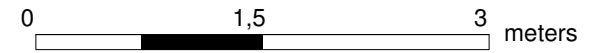
478645

170510

170515

170520

S150094 IVO-P Oude Telgterweg 120 te Ermelo

Hoogten maaiveld en vlak

schaal 1:60
formaat A4

Legenda

× vlakhooge

+ maaiveld

479650

+ 13,56

+13,57

+ 13,54

12,767
×

12,776
×

12,78
×

+ 13,62

+13,55

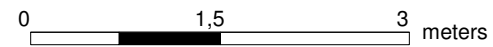
12,805
×

+13,644

+ 13,61

479645

N

170510

170515

170520

Bijlage 4: Profieltekeningen

S150094 IVO-P Oude Telgterweg 120 te Ermelo

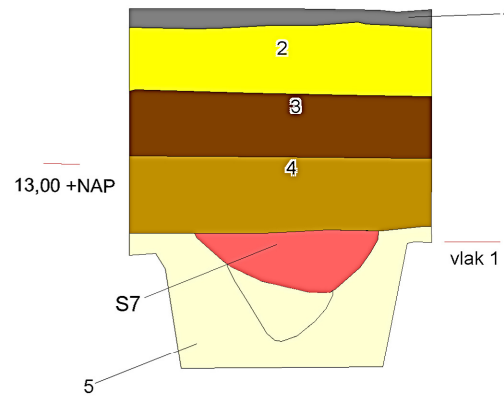
kolomopnames

schaal 1:50
formaat A4

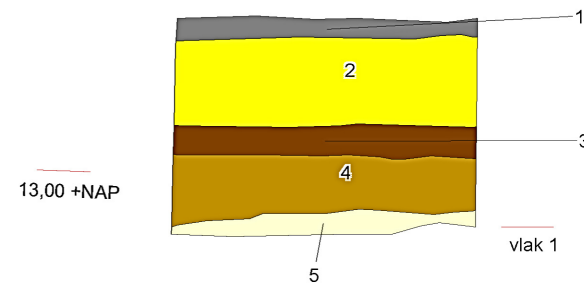
Legenda

- klinker
- straatzand
- Ab-horizont
- B-horizont
- C-horizont
- paalkuil
- uitspoeling

profiel 1.2

profiel 1.1

S7

S5

0 1 2 meters

Bijlage 5: Sporenlijst

SPnr	WP	VL	VORM	LxB (in cm)	TEXTUUR	KLEUR	INSLUITSELS	COUPE	DIEPTE	VORM	INTERPRETATIE	OPMERKINGEN	DATUM
1	1	1	ovaal	54 x 52	z4s1	dbr		ja	10	kom	paalkuil		31-8-2015
2	1	1	ovaal	52 x 45	z4s1	dbr		nee			paalkuil		31-8-2015
3	1	1	ovaal	47 x 46	z4s1	dbr	HK-spikkels	nee			paalkuil		31-8-2015
4	1	1	ovaal	42 x 30	z4s1	dbr	HK-spikkels	nee			paalkuil		31-8-2015
5	1	1	ovaal	40 x 29	z4s1	dbr		ja	11	kom	paalkuil		31-8-2015
6	1	1	ovaal	33 x 29	z4s1	dbr		nee			paalkuil		31-8-2015
7	1	1	ovaal	74 x 52	z4s1	dbr		ja	26	kom	paalkuil	loopt onder zuidgrens verder	31-8-2015
8	1	1	rechthoekig	26 x 21	z4s2h1	gr/dbr		nee			paalkuil		31-8-2015
9	1	1	rechthoekig	30 x 27	z4s2h1	gr/dbr		nee			paalkuil		31-8-2015
10	1	1	rechthoekig	29 x 25	z4s2h1	gr/dbr		nee			paalkuil		31-8-2015